

Bezwaarlijk kan men dergelijk betoog als model van pacifistische overredingskracht aanprijzen.

Wellicht rijst bezwaar tegen onze strijdwijze die bij het onderzoek naar den invloed der sociaal-democratische gedachte alle opmerkzaamheid richt op de revisionistische afdwaling, in plaats van aan haar wezenlijken, onvervalschten inhoud recht te doen wedervaren. Laten wij evenwel de ongerepte marxistische leer spreken, dan wordt het resultaat niet gunstiger.

Twee fundamenteele stellingen vragen de aandacht. Het revolutionair karakter van het Marxisme kan niet geloochend worden. De klassenstrijdsleer, die in de toenemende verscherping der klassentegenstellingen de levenswet van alle ontwikkeling ziet, leert dat de nieuwe maatschappelijke ordening slechts kan geboren worden uit de gewelddadige omverwerping van de oude. Eene richting, die aldus het uitoefenen van physisch geweld als eene belangrijke functie aanmerkt en dat geweld billijkt, mag niet als de principieele bestrijdster van den oorlog worden voorgesteld.¹⁾

Nog een tweede grondbeginsel verzet zich daartegen. De historisch-materialistische beschouwing loochent het normatief karakter van recht en zedelijkheid. Wat recht en wat zedelijk is wordt bepaald naar het wisselend klassebelang van het proletariaat. Door aldus alle vastigheid aan het recht te ontnemen, wordt ondermijnd de bodem, waarop de vrede slechts bloeien kan: de heiligheid en onaantastbaarheid van het recht.

Wie dan ook zijn pacifistisch huis gebouwd heeft op de socialistische stellingen, die heeft op zand gebouwd.

* * *

Echter fundeeren velen, die aan de komst van den wereld-

¹⁾ Edmund Fischer merkt in *S.M.*, 1913, blz. 606 op: „Indem man aber auch nur *einen* Krieg, und sei es den *letzten, heiligen Krieg*, den Bürgerkrieg, die Revolution, rechtfertigt, erkennt man *alle* Kriege als berechtigt an”.